

Svećenik - čovjek poslušnosti i poniznosti

“Ohola pak prezbitera treba svrstati zajedno s đavlom. Ali Kristov dar nije zbog toga obeščašćen, ono što kroz njega protječe ostaje čisto i nepomućeno stiže do plodne zemlje”.
sv. Augustin

Unutar crkvene zajednice osobito danas je potrebno više inzistirati na ispravnom shvaćenju poslušnosti i poniznosti, nego na njenoj neophodnosti te opravdanosti podvrgavanja crkvenoj hijerarhiji, tj. crkvenoj vlasti. Ekleziologija zajedništva, koju je inaugurirao Drugi vatikanski sabor, naglašava smisao suradnje i suodgovornosti koji mora animirati odnose unutar članova naroda Božjega, a time i odnose među članovima crkvene hijerarhije, koje su dio i svećenici.

Svećenička poslušnost, za razliku od drugih vrsta poslušnosti (redovničke, zakonske itd.) ima svoju osobitost budući da proizlazi je milosnog događaja, odnosno iz primanja sakramenta sv. reda. Po sv. redu Bog, po daru Duha Svetoga, svećeniku izravno podjeljuje službu propovijedanja, posvećivanja i upravljanja. Ta ga služba čini dionikom vlasti Isusa Krista, odnosno vlasti koju je Krist predao svojim apostolima, a time se ucjepljuje u hijerarhiju Crkve kao suradnik i savjetnik biskupa (usp. LG 28; PO 7).

Svaki svećenik je od Boga izabran i posvećen za neko konkretno poslanje. Logično je da poslanik - dok obavlja povjereno poslanje - ne traži ispunjenje vlastitih želja ili interesa djelujući neovisno, nego mora izvršiti volju onoga tko ga je poslao. I što bolje zastupa onoga tko ga je poslao i vrši njegovu volju bolji je poslanik. Slično je i sa svećenikom. Sakramentom sv. reda Njemu je suobličen. Krist za sebe reče da nije sišao s neba vršiti svoju volju, nego volju onoga koji ga je poslao (usp. Iv 6,38). Svećenik je Kristov poslanik. Pozvan je i poslan izvršiti Kristovo, božansko djelo koje nadilazi njegove osobne kvalitete i sposobnosti. Može ga izvršiti jedino jer ga Krist osposobljuje da ga izvrši. I što Mu je poslušniji to će i djelo biti savršenije. Upravo ta svijest potiče svećenika na poslušnost u poniznosti. *Presbyterorum ordinis* ističe da “pravi Kristov službenik, svjestan svoje vlastite slabosti, trudi se u poniznosti, nastojeći istražiti što je Bogu ugodno i, upregnut Duhom, u svemu se daje voditi od volje onoga koji hoće da se svi ljudi spase. Tu volju može otkriti i izvršavati u svakidašnjim prilikama, ako u predanoj mu službi i u mnogostrukim događajima života ponizno služi svima koje mu je Bog povjerio” (PO 15a). Ispravna nutarnja raspoloživost i poučljivost, prožete poniznošću i otvorene poslušnosti, dovode svećenika u stav služenja Bogu, a to ga dalje vodi do vršenja Njegove volje.

Teološkoj motivaciji svećeničke poslušnosti pridružuje se i njena ekleziološka motivacija. Svećenička služba, budući da je izravno sudioništvo na službi Crkve, može biti vršena i življena jedino “u hijerarhijskom zajedništvu čitavoga tijela” (PO 15b). U snazi sakramenta sv. reda svećenik se nalazi pred biskupom s ovlastima - pod određenim vidom neovisnima i paralelnima biskupskim -, ukoliko je njihov pravi izvor Gospodin Bog. On je, snagom primljenog sakramenta, nositelj poslanja koje je analogno biskupovu, jer je kao svećenik predstavnik i živo oruđe Isusa Krista i Crkve. Ovo bi moglo izgledati kao govor o svećeničkoj neovisnosti o biskupu. No, u stvarnosti ovako postavljen govor upućuje nas na odnos kojeg svećenik ređenjem uspostavlja s Bogom po Kristu u Duhu Svetome, kao i na milost i odgovarajuće darove koji iz ovog odnosa proizlaze. Ti su pak darovi udijeljeni svećeniku, ne poradi njega samoga, nego u pogledu vršenja jedne uloge - službe u Crkvi, a koja se mora vršiti u jedinstvu s biskupskim redom. Biskup pak, u jedinstvu s Papom, predstavlja vrh hijerarhije kojoj je Krist povjerio da uči, posvećuje i upravlja Njegovom Crkvom. Biskupi posjeduju puninu sakramenta sv. reda, a to sa sobom nosi, po svojoj naravi, i puninu (o)vlasti koje su potrebne u službi spasenja.

Odnos svećenika i biskupa, pun poštivanja, suradnje i ljubavi, proizlazi kao zahtjev vjernosti milosti sakramenta sv. reda, koja prethodi bilo kakvom juridičkom obliku povezanosti i suradnje. Ova se suradnje ne može konkretizirati ako li ne u poslušnosti uputama i vodstvu onih koje je Duh Sveti postavio kao pastire da upravljaju narodom Božjim. Upravo stoga svećenik u vršenju svojih službi ovisi o biskupu. Čak i kada mu pastoralna ljubav sugerira nove putove i inicijative u služenju povjerenoj mu zajednici, svećenik treba biti spreman podvrći se sudu više crkvene vlasti, odnosno biskupa. To od njega zahtjeva jedinstvo crkvenog poslanja koje se pak mora očitovati u jedinstvu zajedničke akcije i djelovanja. Sve ovo čini dio ustrojstva kojeg je Krist htio dati svojoj Crkvi, otajstvu i zajednici spasenja, shvaćenoj kao dobro usklađeno tijelo s raznim međusobno povezanim i ovisnim udovima. Tijelo dobro funkcionira ako njime upravlja glava, a ne nešto drugo (strasti, želje, trbuh itd.). Naravno da i glava treba biti zdrava.

Dakako da svećenička poslušnost svoje opravdanje treba naći u primjeru Isusa Krista, koji je vlastitom poslušnošću Ocu otkupio ljudski rod. "Poniznošću, odgovornom i dragovoljnom poslušnošću, prezbiteri se upriličuju Kristu - misleći kao i Krist Isus koji se je 'snizio uzevši lik sluge... i postao poslušan do smrti' (Fil 2,7-8), te je ovom poslušnošću nadvladao i otkupio Adamovu neposlušnost - kako kaže Apostol: 'Nepokornošću jednoga čovjeka svi su sagriješili, tako će i pokornošću jednoga mnogi postati pravednici' (Rim 5,19)" (PO 15c).

Svećenik zna da ne pripada samome sebi, već Gospodinu Isusu i Evanđelju, te da je "odlučen" za službu čovjeku. To od njega zahtjeva, kao i u slučaju Gospodina Isusa, vlastito sebedarje i žrtvovanje koje pušta korijenje u dosljednu crkvenu poslušnost, a ta pak osigurava plodnost u pastoralu.

Spasenjska linija ide od Oca, preko Isusa i Duha Svetoga do apostola, njihovih nasljednika (biskupa) i njihovih suradnika (svećenika). Kristov službenik, ako doista želi biti jedna karika u lancu otkupljenja, mora ostati vjeran božanskim inicijativama te od Božjeg plana spasenja učiniti vlastiti. Koliko je vjerniji Božjem planu to je vjerniji Kristov službenik. Ono što ga dijeli od plana spasenja, degradira ga u nedostojna i lažna Kristova službenika. Sudjelovati na zadaći ostvarivanja spasenjskog poslanja te biti živo oruđe Isusa Krista, ne uključuje neovisnost o Bogu, a time ne uključuje niti neovisnost o onome koga Krist postavlja na mjesto veće odgovornosti (biskupu). Krist šalje svećenika kao suradnika biskupu.

Promatrana u ovome svjetlu svećenička poslušnost, potpomognuta poniznošću, umjesto da umrtvi darove koje svećenik prima milošću ređenja, garantira njegovu apostolskom žaru crkvenu autentičnost, vodi ga "savršenoj slobodi sinova Božjih" (PO 15d) te mu pomaže da napreduje u vlastitoj svetosti. Drugačije promatrana i življena svećenička (ne)poslušnost dovodi do toga da je "uzalud trčao!" "Svi svećenici, uči nas *Lumen Gentium*, a osobito dijecezanski, neka se sjete koliko njihovu posvećenju koristi vjerna veza i plemenita suradnja sa svojim biskupom" (LG 41c).

Ključ kreposti poslušnosti, koja je na dan ređenja svečano i javno obećana biskupu, nalazi se u prihvaćanju i življenju jednog od temeljnih načela vjere koja nam je objavljena: "Tko vas sluša mene sluša" (Lk 10,16) te u dinamici ljubavi koja želi vlastitu volju suobličiti volji ljubljenoga bića. Svećenikov izbor ljubavi je ljubav prema Isusu Kristu kojeg želi i nastoji ljubiti "nepodijeljenim srcem". A Kristova je riječ: "Ako me tko ljubi čuvati će moju riječ" (Iv 14,23).

Kršćanska i svećenička poslušnost utemeljene su na ljubav prema Kristu te na *poniznosti*. Ta je poslušnost daleko od svake ropske poslušnosti ili poslušnosti iz straha. To je poslušnost svojevrijedno izabrana, prihvaćena i življena.

Nasljedujući primjer svoga Učitelja i svećenik treba biti ponizan. Autentična poniznost ne stvara siromašne duhove niti potiče bojažljivost i manjak odlučnosti u življenju vlastite svećeničke odgovornosti. Naprotiv, ona potiče na još veće predanje vlastitom poslanu, jer

svećenik zna da je samo instrumenat u Božjim rukama; poniznost udjeljuje novi poticaj apostolatu jer ne mjeri poteškoće, prepreke i opasnosti u pastoralu prema vlastitim snagama, nego prema povjerenju u prisutnost Božje svemoći; poniznost pomaže da svećenik sebi ne pripíše uspjehe u svome radu, ali isto tako da se ne prestaši pred mogućim neuspjesima, nego sve pripisuje Bogu od koga sve očekuje. Ponizan svećenik redovito je jako marljiv svećenik, pun apostolskog žara i smisla za žrtvu. On je altruista. Apostolska i pastoralna učinkovitost ovise prije svega o Kristovoj moći, a ne o vlastitim kvalitetama, ma koliko one bile potrebne. Naime, bez Krista svećenik ništa (dobra) ne može učiniti (Iv 15,5).

Jednostavno i učinkovito sredstvo za rast u poniznosti, bez koje se sve druge kreposti suše, je smireno i radosno razmatranje o sebi samome. Takvo iskreno razmišljanje dovodi svećenika do priznanja darova koje mu je Bog udijelio, ali isto tako i do priznanja vlastitih nesavršenosti, padova i ograničenja. Na taj način u osobi se rađa odgovornost vjernog upravitelja koji zrelo i odgovorno koristi primljene darove, prepoznaje uspjehe te na njima Bogu zahvaljuje.